

Kontrolní závěr z kontrolní akce

20/33

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Grantová agentura České republiky* za rok 2020, účetní závěrka Grantové agentury České republiky za rok 2020 a údaje předkládané Grantovou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2020

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2020 pod číslem 20/33. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Vedral.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Grantová agentura České republiky při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2020 postupovala v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovaná osoba:

Grantová agentura České republiky, Praha (dále také „GA ČR“).

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v období od září 2020 do dubna 2021.

Kontrolováno bylo období roku 2020 včetně souvisejících skutečností z let předchozích a roku následujícího.

Kolegium NKÚ na svém XII. jednání, které se konalo dne 19. července 2021,

schválilo usnesením č. 13/XII/2021

kontrolní závěr v tomto znění:

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

Spolehlivost účetní závěrky a výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu GA ČR za rok 2020¹

4 372,83 mil. Kč

celková aktiva v netto hodnotě
k 31. prosinci 2020

113,8 mil. Kč²

zjištěné nesprávnosti
v účetní závěrce

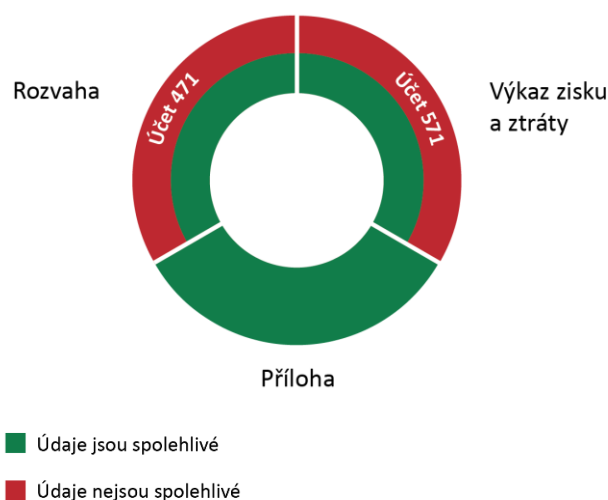
4 486,95 mil. Kč / 5,42 mil. Kč

výdaje/příjmy GA ČR
za rok 2020

0,6 mil. Kč

zjištěné nesprávnosti
ve výkazu pro hodnocení plnění
rozpočtu

Spolehlivost účetní závěrky sestavené k 31. prosinci 2020 ve struktuře dle jednotlivých výkazů

¹ Přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu GA ČR nesestavila, neboť jí tato povinnost nevznikla.

² Pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích účetní závěrky byla stanovena významnost ve výši 2 % z celkových aktiv v NETTO hodnotě/nákladů vykázaných k 31. 12. 2020, tj. ve výši 90 mil. Kč. Pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích předkládaných pro hodnocení plnění rozpočtu byla stanovena významnost ve výši 2 % z celkových výdajů vykázaných k 31. 12. 2020, tj. ve výši 90 mil. Kč. Významnost (materialita) reprezentuje hodnotu nesprávností, jejíž překročení by již mohlo ovlivnit přiměřeně znalého uživatele.

Při stanovení významnosti postupuje NKÚ v souladu s kontrolními standardy NKÚ a zohledňuje příklady dobré praxe vyplývající z mezinárodních standardů nejvyšších kontrolních institucí (ISSAI) pro finanční audit.

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ prověřil správnost vedení účetnictví, spolehlivost účetního a rozpočtového výkaznictví a správnost sestavení závěrečného účtu GA ČR.

1. Vedení účetnictví a spolehlivost údajů účetní závěrky GA ČR sestavené k 31. 12. 2020

Kontrolou byly zjištěny nesprávnosti, které GA ČR ještě v průběhu kontroly opravila. Opravu těchto nesprávností GA ČR realizovala ještě před uzavřením účetních knih za rok 2020 a před sestavením účetní závěrky. GA ČR takto opravila nesprávnosti v celkovém součtu převyšujícím 5,9 mld. Kč; jednalo se zejména o zaúčtování podmíněných závazků z titulu nově uzavřených smluv u projektů s počátkem realizace v roce 2020 ve výši 4,8 mld. Kč.

Dále byly v účetní závěrce GA ČR sestavené k 31. prosinci 2020 zjištěny nesprávnosti ve výši 113,8 mil. Kč, které nebyly v průběhu kontroly opraveny. Jejich celková výše byla s ohledem na stanovenou materialitu významná; stanovená významnost² (materialita) byla překročena.

Při kontrole byly zjištěny nesprávnosti s významným dopadem na ÚZ. Tyto nesprávnosti byly způsobeny tím, že GA ČR:

- vedla nesprávné účetnictví, když v rozvaze nevykázala na účtu 471 – *Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery* zálohy poskytnuté na dotace v oblasti vědy a výzkumu ve výši 106 mil. Kč. Tyto prostředky měly zůstat zálohou do doby jejich vyúčtování oproti průkaznému dokladu. Uvedená nesprávnost měla dopad i na správnost údajů vykázaných na účtu 389 – *Dohadné účty pasivní*;
- vedla nesprávné účetnictví, když ve výkazu zisku a ztráty vykázala náklady na transfery v oblasti vědy a výzkumu na účtu 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery* v nesprávné výši tím, že zaúčtovala výši odhadu na transfery roku 2020 ve výši 100 % poskytnutých záloh, aniž by tato výše odpovídala relevantním informacím pro stanovení odhadu o čerpání těchto záloh ze strany příjemců. Uvedená nesprávnost byla vyčíslena ve výši 109 mil. Kč a měla dopad i na správnost údajů vykázaných na účtu 389 – *Dohadné účty pasivní*.

Uvedené nesprávnosti měly významný vliv na účetní závěrku Grantové agentury České republiky sestavenou k 31. prosinci 2020. Z tohoto důvodu vyhodnotil NKÚ informace v rozvaze a ve výkazu zisku a ztráty na výše uvedených účtech jako nespolehlivé. V rozsahu ostatních informací podává účetní závěrka Grantové agentury České republiky sestavená k 31. prosinci 2020 věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky dle právních předpisů upravujících vedení účetnictví pro některé vybrané účetní jednotky.

Podrobnosti ke zjištěným nesprávnostem jsou uvedeny v částech IV.1 a IV.2 tohoto kontrolního závěru.

2. Spolehlivost výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu Grantové agentury České republiky sestaveného k 31. prosinci 2020

Kontrolou bylo zjištěno, že některé informace uvedené ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu Grantové agentury České republiky sestaveném k 31. prosinci 2020 (dále také „výkaz

FIN 1-12 OSS“) nebyly vykázány v souladu s právními předpisy. Celková částka nesprávností, které byly v průběhu kontroly zjištěny ve výši 0,6 mil. Kč, nebyla s ohledem na stanovenou materialitu významná; stanovená významnost² (materialita) nebyla překročena.

NKÚ nezjistil žádné skutečnosti svědčící o tom, že by výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu Grantové agentury České republiky sestavený k 31. prosinci 2020 nebyl ve všech významných ohledech sestaven v souladu s příslušnými právními předpisy.

Podrobnosti ke zjištěným nesprávnostem jsou uvedeny v části IV.3 tohoto kontrolního závěru.

3. Závěrečný účet kapitoly 321 – Grantová agentura České republiky za rok 2020

Kontrola NKÚ nezjistila žádné významné nesprávnosti v průvodní zprávě a v tabulkových přílohách závěrečného účtu kapitoly 321 – GA ČR.

NKÚ nezjistil žádné skutečnosti svědčící o tom, že by informace uvedené v závěrečném účtu kapitoly státního rozpočtu 321 – Grantová agentura České republiky za rok 2020 nebyly ve všech významných ohledech v souladu s příslušnými právními předpisy.

Podrobnosti jsou uvedeny v části IV.4 tohoto kontrolního závěru.

4. Vnitřní kontrolní systém

NKÚ nezjistil významné skutečnosti svědčící o tom, že by nastavení vnitřního kontrolního systému v prostředí GA ČR nebylo ve všech významných ohledech v souladu s právními předpisy. Ve vztahu k jeho funkčnosti byly u prověřovaných operací zjištěny určité nedostatky v zajištění prokazatelného provedení schvalovacích postupů (zajištění auditní stopy o jejich provedení).

GA ČR nezajistila včasné provedení schvalovacích postupů k předběžné řídicí kontrole po vzniku závazku, a to formou, kterou si sama stanovila vnitřním předpisem, tj. že záznamy o provedení předběžné řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), a vyhlášky č. 416/2004 Sb.³, kterou se provádí zákon o finanční kontrole, jsou realizovány pouze na tištěných schvalovacích formuláři. NKÚ zjistil na kontrolním vzorku 75 operací, že ve 100 % testovaných případů chyběl na tištěném schvalovacím formuláři podpis hlavní účetní a ve 36 % testovaných případů došlo k vyplacení dotace příjemcům ještě před záznamem o provedení kontroly po vzniku závazku příkazem operace na schvalovací formulář.

V podrobnostech viz část IV.5 tohoto kontrolního závěru.

NKÚ zjistil, že GA ČR v rozporu s ustanovením § 14 odst. 3 vyhlášky č. 416/2004 Sb. nezajistila schvalovací postupy k předběžné řídicí kontrole v rozsahu stanoveném vyhláškou, neboť v některých případech došlo k vyplacení dotace dříve, než příkazce operace opatřil svým podpisem záznam o provedení předběžné řídicí kontroly po vzniku závazku.

³ Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

5. Porušení rozpočtové kázně

NKÚ zjistil, že GA ČR neoprávněně použila peněžní prostředky státního rozpočtu ve výši 10 581 000 Kč, když uzavřenou smlouvu o poskytnutí dotace na podporu grantového projektu nezaslala správci registru smluv k uveřejnění v lhůtě stanovené právním předpisem. GA ČR tak uhradila plnění bez právního důvodu (titulu). V podrobnostech viz část IV.6 tohoto kontrolního závěru.

GA ČR tím, že provedla výdaj na základě neúčinné smlouvy, tedy v rozporu s právním předpisem, ve smyslu § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), neoprávněně použila peněžní prostředky státního rozpočtu. Dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) rozpočtových pravidel je neoprávněné použití peněžních prostředků státního rozpočtu porušením rozpočtové kázně.

II. Informace o kontrolované oblasti

Grantová agentura České republiky je organizační složka státu, jejímž posláním je účelovou formou podporovat základní výzkum, a to výhradně z veřejných prostředků. Při své činnosti se řídí zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací). Samostatně hospodaří s účelovými a institucionálními prostředky přidělenými ze státního rozpočtu.

Dle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, je GA ČR organizační složkou státu a dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, vybranou účetní jednotkou. Podle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, je správcem rozpočtové kapitoly 321 – *Grantová agentura České republiky*.

GA ČR není k 31. 12. 2020 zřizovatelem žádné organizační složky státu ani příspěvkové organizace.

Přehled základních údajů z ÚZ a z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol a organizačních složek státu za rok 2020 (dále také „výkaz FIN 1-12 OSS“) vygenerovaného z rozpočtového systému⁴ je uveden v následujících tabulkách.

Tabulka č. 1: Údaje ÚZ – rozvaha a výkaz zisku a ztráty, údaje za běžné účetní období

Ukazatel	Částka v Kč
Aktiva netto	4 372 830 420,85
Pasiva	4 372 830 420,85
Náklady	4 466 501 808,75
Výnosy	1 344 025,06

Zdroj: ÚZ.

Pozn.: Hodnota aktiv je uvedena v netto hodnotě, brutto hodnota aktiv byla k 31. prosinci 2020 ve výši 4 407 562 181,46 Kč.

⁴ Dle ustanovení § 3 písm. o) rozpočtových pravidel je rozpočtový systém informačním systémem veřejné správy, v němž se mj. soustřeďují údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu.

Tabulka č. 2: Údaje GA ČR k 31. 12. 2020 – příloha – část A.4. Informace o stavu účtů v knize podrozvahových účtů podle ustanovení § 7 odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb.

Položka výkazu		Částka v Kč
P.I.	Majetek a závazky účetní jednotky	1 233 720,62
P.V.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky z transferů a dlouhodobé podmíněné závazky z transferů	5 742 550 000,00
P.VII.	Další podmíněné závazky	20 000 000,00

Zdroj: ÚZ.

Tabulka č. 3: Údaje z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu GA ČR sestaveného k 31. prosinci 2020

Ukazatel	Částka v Kč
Příjmy	5 422 873,18
Výdaje	4 486 949 780,85

Zdroj: ÚZ.

III. Rozsah kontroly

Kontrolní akce byla kontrolou typu finanční audit a jejím cílem bylo prověřit, zda GA ČR při vedení účetnictví v roce 2020 a sestavení účetní závěrky k 31. prosinci 2020, při předkládání údajů pro hodnocení plnění rozpočtu a při sestavení závěrečného účtu za rok 2020 postupovala v souladu s příslušnými právními předpisy.

V oblasti vedení účetnictví se kontrola zaměřila na jeho správnost, úplnost, průkaznost a srozumitelnost. Prověřila dodržování směrné účtové osnovy a správnost používání účetních metod. Byly identifikovány významné transakční cykly a u vybraných účetních případů bylo posouzeno nastavení systému účtování a vykazování informací o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví⁵ a měly vliv na hodnotu kontrolovaných významných konečných zůstatků účtů v ÚZ. Kontrola prověřila dodržení rozsahu, uspořádání, označení a obsahové vymezení položek **účetní závěrky** a dále ověřila, zda vykázané údaje odpovídají podkladům, ze kterých byly výkazy sestavovány u položek s identifikovaným rizikem významné nesprávnosti.

V případě **údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu** bylo prověřováno, zda byla dodržena správnost třídění příjmů a výdajů rozpočtovou skladbou v oblasti druhového a odvětvového třídění dle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Při kontrole **závěrečného účtu** kapitoly 321 GA ČR za rok 2020 bylo prověřováno, zda je sestaven v souladu s požadavky vyhlášky č. 419/2001 Sb.⁶. U vybraných údajů byla prověřena správnost a úplnost údajů a číselných hodnot uvedených v průvodní zprávě, v číselných sestavách a tabulkových přílohách a jejich soulad s finančními výkazy a s údaji v účetnictví.

⁵ Organizační složky státu jsou povinny v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. účtovat o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření.

⁶ Vyhláška č. 419/2001 Sb., o rozsahu, struktuře a termínech údajů předkládaných pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu a o rozsahu a termínech sestavení návrhů závěrečných účtů kapitol státního rozpočtu.

Výběr položek ÚZ a údajů předkládaných GA ČR pro hodnocení plnění státního rozpočtu provedl NKÚ **se zaměřením na významnost a na vyhodnocená rizika nesprávnosti vykázaných údajů.**

Kontrolovaný objem finančních prostředků a majetku představuje hodnotu aktiv (netto), pasiv, nákladů, výnosů a podrozvahových účtů vykázaných v ÚZ a vyčíslených v tabulkách č. 1 a 2. Obdobně v případě příjmů a výdajů, představuje kontrolovaný objem hodnotu vynaložených výdajů vykázaných jako skutečnost k 31. 12. 2020 a vyčíslených v tabulce č. 3.

U relevantních transakcí byl prověřován soulad s vybranými ustanoveními dalších právních předpisů, a to zejména s ustanoveními zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

V případě uzavřených smluv, případně objednávek, bylo prověřováno jejich uveřejnění v registru smluv dle zákona č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

Prověřován byl i soulad **nastavení vnitřního kontrolního systému** GA ČR se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, a jeho prováděcí vyhláškou č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb., **a to v rozsahu stanoveného předmětu a cíle kontrolní akce.** U vybraných transakcí bylo prověřováno i zajištění řídicí kontroly a funkčnost vnitřního kontrolního systému.

V rámci kontroly bylo popsáno, zda a jak GA ČR **využívá informace získané z účetnictví** (akruální účetní informace) pro vlastní řízení a rozhodování.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Opravy nesprávností v účetnictví identifikovaných v průběhu kontroly

Kontrolní akce č. 20/33 byla zahájena v průběhu kontrolovaného účetního období 2020, což umožnilo GA ČR ještě v průběhu kontroly před uzavřením účetních knih na základě upozornění NKÚ provést opravu identifikovaných nesprávností. GA ČR před uzavřením účetních knih opravila nesprávnosti v účetnictví, jejichž celková výše přesáhla 5,9 mld. Kč. Jednalo se zejména o:

- zaúčtování chybějících podmíněných závazků z titulu nově uzavřených smluv u projektů s počátkem realizace v roce 2020 a jejich vykázaní na účtu 956 – *Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů* (4,8 mld. Kč),
- významnou opravu předpokládaných závazků vykazovaných na účtu 956 – *Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů* u probíhajících projektů (1 mld. Kč).

2. Spolehlivost údajů účetní závěrky Grantové agentury České republiky sestavené k 31. prosinci 2020

Při prověření spolehlivosti ÚZ byly zjištěny a vyčísleny nesprávnosti. Jejich dopad na jednotlivé části ÚZ zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 4: Přehled vyčíslených nesprávností zjištěných v jednotlivých částech ÚZ (v Kč)

Nesprávnost v účetní závěrce	
Výkaz	Celková nesprávnost
CELKOVÁ NESPRÁVNOST V ÚČETNÍ ZÁVĚRCE	113 833 514,49
Rozvaha	54 434 318,56
Výkaz zisku a ztráty	54 760 908,55
Příloha účetní závěrky (podrozvahové účty)	4 638 287,38

Zdroj: výpočet vypracoval NKÚ.

Pro posouzení spolehlivosti informací v ÚZ byla stanovena významnost neboli materialita² ve výši 90 mil. Kč. **Kontrolou zjištěné nesprávnosti v ÚZ měly významný dopad na spolehlivost výkazů ÚZ GA ČR sestavených k 31. prosinci 2020.**

Následující přehled zobrazuje stanoviska, jejichž pomocí je spolehlivost ověřované účetní závěrky v kontrolách NKÚ vyhodnocována; šipkami je vyznačeno stanovisko, kterým NKÚ účetní závěrku GA ČR sestavenou k 31. 12. 2020 vyhodnotil.

Druh stanoviska k ÚZ	Komentář
Nemodifikované stanovisko	Byly získány dostatečné a vhodné důkazní informace a ÚZ neobsahuje významné nesprávnosti.
Stanovisko upozorňující na významné nesprávnosti	Byly získány dostatečné a vhodné důkazní informace a ÚZ obsahuje významné nesprávnosti.
Stanovisko upozorňující na skutečnost, že kontrolovaná osoba nepředložila dostatečné a vhodné důkazní informace	Kontrolovaná osoba nepředložila dostatečné a vhodné důkazní informace, a ÚZ tak může obsahovat významné nesprávnosti.
Záporné stanovisko	Byly získány dostatečné a vhodné důkazní informace a ÚZ obsahuje významné nesprávnosti s rozsáhlým dopadem na vypovídací schopnost ÚZ.
Stanovisko upozorňující na skutečnost, že kontrolovaná osoba nepředložila dostatečné a vhodné důkazní informace, s rozsáhlým dopadem na vypovídací schopnost ÚZ	Kontrolovaná osoba nepředložila dostatečné a vhodné důkazní informace, a ÚZ tak může obsahovat významné nesprávnosti s rozsáhlým dopadem na vypovídací schopnost ÚZ.

Jednalo se především o skutečnosti uvedené v částech 2.1 až 2.4 tohoto kontrolního závěru.

2.1 Zúčtování nespoteřebovaných účelově určených prostředků z roku 2019

GA ČR poskytuje peněžní prostředky na grantové projekty v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Tyto prostředky jsou poskytovány na základě smlouvy o poskytnutí dotace na podporu grantového projektu formou každoročních záloh, a to po dobu trvání projektu. Informaci o čerpání a využití poskytnutých záloh podává příjemce vždy do 15. února v roce, který následuje po zaslání zálohy, formou dílčí (případně závěrečné) zprávy. Příjemce má dle

stanovených podmínek čerpání dotace možnost převést nespotřebované účelově určené prostředky do dalších let a „odložit“ tak jejich spotřebu (nejpozději do konce posledního roku čerpání dotace); povinnost vůči GA ČR doložit jejich využití mu zůstává. Tyto prostředky zůstávají zálohou do doby, než příjemce předloží průkazný doklad o jejich spotřebě, tj. než příjemce prokáže jejich vyúčtování. GA ČR však tyto nespotřebované účelově určené prostředky z roku 2019 zúčtovala, aniž by k tomu měla informace od příjemců, tj. vyúčtování. Tyto prostředky měly být v ÚZ k 31. 12. 2020 vykázány jako záloha na účtu 471 – *Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery* a zároveň jako závazek, u něhož není známá výše plnění, na účtu 389 – *Dohadné účty pasivní*.

V důsledku této skutečnosti GA ČR v rozvaze v údajích za běžné období podhodnotila zůstatek účtu 471 – *Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery* o 106 mil. Kč a o stejnou částku podhodnotila zůstatek účtu 389 – *Dohadné účty pasivní*.

2.2 Nesprávný způsob stanovení odhadu výše nákladů na transfery v roce 2020

Výši účetních odhadů nákladů na transfer, a tedy předpokládané čerpání transferu příjemcem v daném účetním období, ovlivňuje celá řada ekonomických událostí. Informaci o nich **je účetní jednotka povinna v případě, že je významná, zohlednit v ÚZ**. V souvislosti s transfery se tak může jednat právě o situaci, kdy má GA ČR dlouhodobou zkušenost, že příjemce v daném roce nespotřebuje celou výši dotace, a tato výše nespotřebovaných prostředků je významná.

GA ČR k rozvahovému dni při sestavování ÚZ nemá informace o skutečném čerpání dotací, které v běžném roce poskytla příjemcům formou zálohy. K rozvahovému dni tak pracuje s odhady nákladů na transfery a závazky, jejichž výše je zpochybnitelná. GA ČR k 31. 12. běžného roku odhaduje 100% čerpání poskytovaných prostředků, které jsou v účetnictví vykázány na účtu 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery* a současně na účtu 389 – *Dohadné účty pasivní*, přestože má GA ČR zkušenost z let 2018 a 2019, **že ke 100% čerpání dotací nedochází a výše nečerpaných prostředků je významná**.

Možnost převádět nespotřebované prostředky vychází z uzavřených smluv a příslušné zadávací dokumentace s ohledem na zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, a zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ale nově také z novely vyhlášky č. 367/2015 Sb.⁷, o zásadách a lhůtách finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy a Národním fondem (vyhláška o finančním vypořádání), provedené vyhláškou č. 435/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 367/2015 Sb., o zásadách a lhůtách finančního vypořádání vztahů

---

⁷ S účinností od 1. ledna roku 2018 se finanční vypořádání projektů výzkumu, vývoje a inovací dle ustanovení § 3 odst. 4 písm. b) vyhlášky č. 367/2015 Sb., o zásadách a lhůtách finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy a Národním fondem (vyhláška o finančním vypořádání), provádí k 31. prosinci roku, v němž bylo ukončeno financování projektu. Jedná se o změnu oproti minulosti, kdy se vypořádání provádělo za období týkající se (každého) příslušného rozpočtového roku, a to nejpozději k 31. prosinci tohoto roku. Od roku 2018 platí pro tyto projekty způsob vypořádání jako víceletých projektů, což s sebou nese obecně možnost převádět nespotřebované prostředky mezi lety až do doby ukončení projektu (jeho financování), tj. do doby závěrečného finančního vypořádání.

se státním rozpočtem, státními finančními aktivy a Národním fondem (vyhláška o finančním vypořádání).

NKÚ prověřil způsob provádění odhadu nákladů, který pro rok 2020 použila GA ČR (tj. ve 100% výši poskytnutých prostředků) a prokázal jeho neadekvátnost, což vedlo k významné nesprávnosti ve výši nákladů na transfery. GA ČR při stanovení svého odhadu nezohledňovala všechny pro dané období známé skutečnosti a rizika, tj.:

- GA ČR při svém odhadu nezohledňovala výši nespotřebovaných prostředků převáděných do dalších let;
- výše těchto nespotřebovaných prostředků dle analýzy NKÚ začala od roku 2018 narůstat v čase, a to v důsledku významné legislativní změny⁶, která zavedla jedno finanční vypořádání za víceleté grantové projekty;
- GA ČR dále nezohlednila ani skutečnost, že v roce 2020 umožnila v některých případech prodloužení trvání projektů v souvislosti s pandemií covidu-19 až o 6 měsíců, což vytvořilo předpoklad pro další převody nespotřebovaných prostředků do roku 2021.

Informaci o skutečné výši nespotřebovaných prostředků za rok 2020 GA ČR do doby ukončení kontroly nepředložila. NKÚ proto přistoupil k provedení vlastní analýzy, tj. k simulaci nespotřebovaných prostředků za rok 2020, ve které aplikoval procento nespotřebovaných prostředků za rok 2019 předložené GA ČR na výši prostředků poskytnutých v roce 2020, po odečtení vratek, čímž výsledně získal odhad výše nespotřebovaných prostředků za rok 2020⁸.

Stanovení výše odhadu je plně v kompetenci účetní jednotky s tím, že je však při něm nutné zohlednit všechny známé skutečnosti a rizika. NKÚ představil jeden z možných způsobů (modelů), který zohledňuje nastavené finanční toky v rámci poskytování dotací tak, jak si stanovila sama GA ČR. Z tohoto nastavení finančních toků vyplývají i skutečnosti, které mají vliv na předpokládanou výši nákladů. Za kvalifikovaný odhad nelze považovat odhad ve výši 100 % poskytnutých prostředků (postup aplikovaný GA ČR v roce 2020), protože tento postup nezohledňuje veškeré dostupné informace a rizika, které má GA ČR k dispozici.

V případě převodu nevyčerpaných prostředků do dalších let se tak nejedná o jejich skutečnou spotřebu, nýbrž jde jen o její odložení, které musí být poskytovateli vyúčtováno. Rok, kdy dojde ke spotřebě, by pak měl dle zásady aktuálního účetnictví korespondovat s rokem, ve kterém jsou související náklady vykázány (a i dle GA ČR nastavených pravidel průkazně prokázány), tj. bez ohledu na související peněžní toky.

V důsledku výše uvedených skutečností GA ČR ve výkazu zisku a ztráty a ve výkazu rozvaha v údajích za běžné období nadhodnotila zůstatek účtu 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery* o 108 mil. Kč a o stejnou částku nadhodnotila zůstatek účtu 389 – *Dohadné účty pasivní*.

2.3 Nesprávné účtování o vratkách dle ustanovení § 14f zákona č. 218/2000 Sb.

GA ČR v roce 2020 zaslala příjemcům grantů výzvy k vrácení částí dotací dle ustanovení § 14f odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb. Na základě provedené kontroly hospodaření s grantovými

---

⁸ Odhad kontroly NKÚ lze považovat za konzervativní, neboť nezohledňoval možnost zažádat u projektů končících v roce 2020 o prodloužení projektů o 6 měsíců, a to v důsledku pandemie covidu-19.

prostředky přidělenými na konkrétní projekty zjistila GA ČR, že došlo ze strany příjemců k jejich použití v rozporu s podmínkami, za kterých byly dotace poskytnuty, tj. k neoprávněnému použití nebo neoprávněnému zadržení peněžních prostředků ze státního rozpočtu.

GA ČR účtovala o inkasu vrácených částek dotací nesprávně prostřednictvím účtu 671 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů*. Takové prostředky z hlediska věcné podstaty nepředstavují výnos, neboť se jedná o vrácení původně zaslaných (vlastních) prostředků. GA ČR tak měla o inkasu vratky výše uvedených prostředků účtovat snížením nákladů.

V důsledku této skutečnosti GA ČR ve výkazu zisku a ztráty v údajích za běžné období nadhodnotila zůstatek účtu 671 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů* o 327 tis. Kč a o stejnou částku nadhodnotila zůstatek účtu 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery*.

2.4 Neúčtování o předpokládaných budoucích závazcích z titulu uzavřených smluv

GA ČR v roce 2020 neúčtovala o předpokládaných budoucích závazcích plynoucích z uzavřených smluv na dodávky služeb, např. zajištění přístupu k elektronickým informačním zdrojům, zajištění servisu, údržby, technické podpory IT aplikací apod., přestože tyto skutečnosti byly předmětem účetnictví roku 2020.

V důsledku této skutečnosti GA ČR v účetní závěrce v příloze v údajích za běžné období podhodnotila zůstatek účtu 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv* o 4,6 mil. Kč.

3. Spolehlivost výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu Grantové agentury České republiky sestavené k 31. prosinci 2020

Při prověření spolehlivosti výkazu FIN 1-12 OSS byly zjištěny a vyčísleny nesprávnosti; jejich dopad na výkaz FIN 1-12 OSS zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 5: Přehled vyčíslených nesprávností zjištěných ve výkazu FIN 1-12 OSS (v Kč)

Nesprávnost ve výkazu FIN 1-12 OSS	
Údaje předkládané pro hodnocení plnění rozpočtu	Celková nesprávnost
CELKOVÁ NESPRÁVNOST VE VÝKAZU FIN 1-12 OSS	600 871,03
Příjmy	0,00
Výdaje	600 871,03

Zdroj: výpočet vypracoval NKÚ.

Nesprávné zařídění výdajů dle druhového členění rozpočtové skladby

GA ČR v roce 2020 uhradila členský příspěvek mezinárodní nevládní organizaci a uvedený výdaj nesprávně zařídila na RP 5512 – *Neinvestiční transfery nadnárodním orgánům*. Počínaje účetním obdobím roku 2017 je ve vyhlášce č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, vymezeno podseskupení výdajových položek 554 – *Členské příspěvky mezinárodním organizacím*. GA ČR měla poskytnutý poplatek za členství zařadit na RP 5542 – *Členské příspěvky mezinárodním nevládním organizacím*.

V důsledku této skutečnosti GA ČR ve výkazu FIN 1-12 OSS nadhodnotila rozpočtovou položku 5512 – *Neinvestiční transfery nadnárodním orgánům* o 601 tis. Kč a o stejnou částku

podhodnotila rozpočtovou položku 5542 – *Členské příspěvky mezinárodním nevládním organizacím*.

4. Závěrečný účet kapitoly 321 – Grantová agentura České republiky za rok 2020

Závěrečný účet kapitoly 321 – *Grantová agentura České republiky za rok 2020* byl zpracován v rozsahu stanoveném vyhláškou č. 419/2001 Sb.

Při kontrole správnosti a úplnosti údajů a číselných hodnot uvedených v průvodní zprávě závěrečného účtu, v číselných sestavách a v tabulkových přílohách **nebyly zjištěny nesprávnosti, které by dle názoru NKÚ měly významný vliv na vypovídací schopnost závěrečného účtu.**

5. Vnitřní kontrolní systém

Předběžná kontrola při řízení veřejných výdajů po vzniku závazku

GA ČR upravila způsob provádění finanční kontroly svým vnitřním předpisem⁹. Z vnitřního předpisu vyplývá, že záznamy o provedení předběžné řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), a jeho prováděcí vyhlášky č. 416/2004 Sb. jsou realizovány pouze na tištěných dokumentech, tzn. že **správnost a řádné zajištění schvalovacího postupu musí osoba, která kontrolu provádí, opatřit svým podpisem na tištěném dokumentu.** Kontrola NKÚ prověřila 75 operací, kdy na kontrolním vzorku zjistila, že:

- na celkovém počtu **75 testovaných položek chyběl podpis hlavní účetní** (75 pochybení ze 75 testovaných položek, **100 %**), kterým je doloženo, že při předběžné kontrole nebyly zjištěny nedostatky;
- ve **27 případech došlo k vyplacení dotace příjemcům ještě před záznamem o provedení kontroly** po vzniku závazku příkazcem operace (27 pochybení ze 75 testovaných položek, **36 %**).

GA ČR **tak nezajistila schvalovací postupy k předběžné řídicí kontrole v rozsahu stanoveném vyhláškou, neboť záznamy o provedení schvalovacích postupů k předběžné řídicí kontrole** po vzniku závazku neobsahovaly podpis hlavní účetní a podpis příkazce operace, ačkoliv si takový způsob sama GA ČR stanovila ve svém vnitřním předpise, tj. že záznamy o provedení předběžné řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb. a vyhlášky č. 416/2004 Sb. jsou realizovány pouze na tištěných dokumentech. Uvedené problémy zjištěné v procesu provádění předběžné řídicí kontroly GA ČR zdůvodnila vlivem pandemické situace způsobené onemocněním covid-19.

Na základě této skutečnosti NKÚ vyhodnotil, že vnitřní kontrolní systém v této oblasti vykazuje určité nedostatky. NKÚ však nezjistil významné skutečnosti svědčící o tom, že by nastavení vnitřního kontrolního systému v prostředí GA ČR nebylo ve všech významných ohledech v souladu s právními předpisy.

---

⁹ Interní předpis č. 2/2020/GAČR – směrnice č. 2/2020/GAČR k zabezpečení finanční kontroly (účinnost od 1. 3. 2020).

6. Porušení rozpočtové kázně

GA ČR uhradila plnění ze smlouvy o poskytnutí dotace na podporu grantového projektu, a to v době, kdy uvedená smlouva byla dle ustanovení § 7 odst. 1 zákona o registru smluv zrušena od počátku z důvodu jejího včasného nezveřejnění v registru smluv. Tím, že GA ČR uhradila zálohy (provedla výdaj) na základě neúčinné smlouvy, tedy v rozporu s právním předpisem, ve smyslu ustanovení § 3 písm. e) rozpočtových pravidel **neoprávněně použila peněžní prostředky státního rozpočtu ve výši 10,6 mil. Kč**. Dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) rozpočtových pravidel je neoprávněné použití peněžních prostředků státního rozpočtu porušením rozpočtové kázně.

7. Využívání účetních informací v podmínkách GA ČR

Za účetní informace se považují údaje z účetní závěrky i detailnější údaje (např. účetní knihy či další z nich vycházející údaje a sestavy), které mají vazbu na údaje z účetní závěrky.

Způsob využití účetních informací Grantovou agenturou České republiky pro účely řízení a ekonomického rozhodování dokumentuje následující tabulka.

Tabulka č. 6: Využití účetních informací v rámci GA ČR

Oblast účetnictví	Způsob využití
Stálá aktiva	Pro rozhodování o pořizování a obnově majetku slouží tzv. plán obnovy, který je sestavován z účetních dat. Sekce grantové podpory sleduje průběžné uvolňování grantových prostředků prostřednictvím měsíčních reportů.
Oběžná aktiva	Nové zásoby jsou pořizovány na základě vyhodnocení účetních údajů. GA ČR dále sleduje aktuální stav pohledávek, ovšem vzhledem k povaze činnosti GA ČR se jedná o minimální objemy.
Závazky	Údaje z účetnictví se využívají pro zpracování sestav o aktuálním stavu závazků. O rozvahových závazcích z titulu transferů GA ČR neúčtuje, z tohoto důvodu nemohou být tyto informace ze strany GA ČR využívány.
Náklady	Ze strany GA ČR jsou sledovány údaje o jednotlivých druzích nákladů, údaje slouží jako podklad pro sestavení a hodnocení plnění rozpočtu.
Výnosy	V oblasti výnosů nejsou využívány informace z účetnictví.

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě odpovědí GA ČR.

8. Covid-19

GA ČR v roce 2020 v reakci na situaci související s **opatřeními reagujícími na šíření onemocnění covid-19** nezaznamenala mimořádné operace s významným dopadem do účetnictví a rozpočtu (např. „covidové“ programy apod.). Mimořádná situace vedla k prodlužování čerpání některých programů a ovlivnila včasnost zajišťování schvalovacích postupů v rámci finanční kontroly (blíže viz kapitola IV.5 tohoto kontrolního závěru).

Seznam zkratk

GA ČR	Grantová agentura České republiky
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OSS	organizační složka státu
RP	rozpočtová položka
ÚZ	účetní závěrka GA ČR sestavená k 31. prosinci 2020
výkaz FIN 1-12 OSS	výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu Grantové agentury České republiky k 31. prosinci 2020